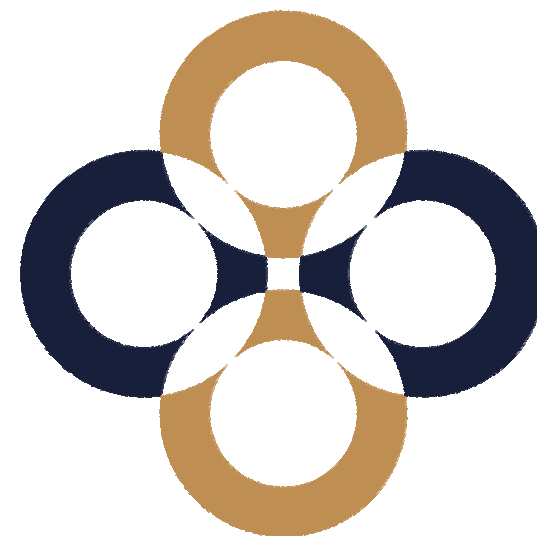

Éghajlatváltozás: a közgazdaságtan szerepe

Prof. Csutora Mária

1. Koncentráljunk a legnagyobb karbonlábnyommal járó tevékenységek (fogyasztási szemléletben, beépült CO₂)

- Építőipar
- Élelmiszertermelés (Európában a kiskereskedelemben 3600 kcal/fő élelmiszer kerül a polcokra (Papargyropoulou et al. 2014), élelmiszerhulladékok karbonlábnyoma meghaladja a turizmusét). Egyes régiókban az egészséges életet megrövidítő tényezők közül az első (Australia) vagy 2. (Észak-Amerika) helyen áll a magas BMI. (Forrás. Lim et al. A comparative risk assessment of burden of disease and injury attributable to 67 risk factors... Lancet 2012; 380: 2224-60.)
- Fűtés-hűtés, épületek. Éghajlatváltozást légkondicionálókkal kompenzáljuk, amelyek tovább növelik az éghajlatváltozást.
- Szállítás és mobilitás (repülés és gépjárművek). Globális turizmus évi 4%-al nőtt a COVID előtt. Egy autó alkatrészei akár 40000 km-t is utazhatnak, mire összeszerelik.

A
Z
e
m
b
e
r
e
k
2
5
%
-
a

		Summer temperature					Do not know	Total
		24 C° or above	22-23 C°	20-21 C°	18-19 C°	17 C° or below		
Winter temperature	24 C° or above	2,9%	1,4%	2,5%	1,8%	1,8%	0,4%	10,8%
	22-23 C°	7,9%	5,1%	6,4%	3,3%	1,3%	1,4%	25,5%
	20-21 C°	10,7%	8,4%	9,1%	4,2%	1,8%	2,6%	36,7%
	18-19 C°	5,0%	4,7%	3,6%	2,5%	1,1%	1,3%	18,2%
	17 C° or below	2,5%	0,6%	0,8%	0,2%	0,2%	0,2%	4,5%
	Do not know	0,4%	0,2%	0,2%	0,0%		3,6%	4,4%
Total		29,3%	20,4%	22,6%	12,1%	6,2%	9,4%	100,0%

Csutora, M., Zsoka, A., & Harangozo, G. (2021). The Grounded Survey—An integrative mixed method for scrutinizing household energy behavior. *Ecological Economics*, 182, 106907.

2. Az eszközök rendelkezésünkre állnak.

Önkéntességen alapuló stratégiák
(kevés konfliktussal járnak)

Oktatás
Karboncímkezés
Ellentételezés

Strukturális stratégiák
(Sok konfliktussal járnak, nagyobb a hatáskörük)

Drágítjuk a fosszilis energiát.

Betiltjuk az összes fosszilis üzemanyagú gépjárművet?

Repülés megadóztatása, kerozin adó (fapados utazások árát megduplázzuk)?

Karbon adó a karbonintenzív importtermékekre (pl. alumínium, acél, műtrágya, stb)?

A termékeket otthon is javíthatóvá tenni?

Kötelezően majdnem zéró emissziójú lakóházakat kell építeni?

3. „Fit for 55” stratégia az Európai Unióban.

55%-os széndioxid kibocsátás csökkentés az 1990-es szinthez képest 2035-ig.

A gépjárművek adják az összes széndioxid kibocsátás 12%-át Európában. 2035-ig fosszilis üzemanyaggal működő gépjárművek teljes kivezetése, 2035-től csak zéró kibocsátású gépjárművek hozhatóak forgalomba. Az autópályákon 60 km-enként elektromos autó töltési lehetőség, 150 km-ként hidrogén töltési lehetőség legyen.

A szénintenzív termékek extra importadója (cement, acél, alumínium, elektromos energia, műtrágya) USA és Japán már kifejezte neheztelését... fokozatos bevezetés, 2025-től lépne teljesen életbe.

Széntartalmú termékek árának megemelése, karbonadó. (pl. egyes fapados repülőutazások ára akár meg is duplázódhatna).

- Egyéb rendelkezések:
- Közel zéró kibocsátású új épületek építhetőek csak (elvileg már jelenleg is érvényben van középületekre)
- Kötelező tartóssági előírások a tartós használati cikkekre. Otthoni javíthatóság biztosítása. (Right-to-repair)

4. Fennmaradó kérdések:

- A közgazdaságtan felelőssége: A környezetértékelés módszertana képes a legtöbb kérdésre igennel válaszolni. (diszkontráta megválasztása). Kinek a kérdésére és milyen előfeltevéseken alapulva válaszolunk? Nordhaus kontra Stern vita
- Hogyan alakulnak azok a folyamatok, amely ellenáramúak az üvegházgázok csökkentése érdekében tett intézkedéseinkkel (pl. növekvő igényeink, kisebb háztartásméret-több lakás messzebb a munkahelytől, utazgatás mint szabadidős tevékenység, minden akkor is ott álljon rendelkezésünkre amit szeretnénk). A feltörekvő világban zajló folyamatok hatása.